

Ilmastokestävä Uusimaa 2030 -tiekartan hyväksyminen (Uudenmaan ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma)

Maakuntahallitus 15.12.2025
501/07.00.04.00.02/2025

Strateginen lähtökohta

Ilmastokestävä Uusimaa 2030 -tiekartta liittyy sekä vuosien 2022-2025 että 2026-2029 maakuntaohjelmien painopisteeseen Ympäristöviisas Uusimaa. Painopisteen tavoitteena on olla hiilineutraali maakunta vuonna 2030. Nyt hyväksyttävänä oleva tiekartta toteuttaa Uusimaa-ohjelman tavoitteen 1.1 Hiilineutraalit yhdyskunnat alatavoitetta 1. Ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman laatiminen ja toimeenpanon käynnistäminen. Tiekartan avulla voidaan ennakoida ilmastomuutoksen vaikutuksia maakunnan kestävyys- ja hyvinvointiin, tunnistaa ja käynnistää sopeutumistoimia laajasti alueellisessa yhteistyössä sekä tukea kuntien sopeutumistoimia.

Selostus

Uudenmaan liitto on sitoutunut Uusimaa-ohjelmassa 2022–2025 laatimaan maakuntaan ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman. Uudenmaan ensimmäinen alueellinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma, Ilmastokestävä Uusimaa 2030 -tiekartta, on valmisteltu laajassa yhteistyössä alueen kuntien, viranomaisten, tutkimuslaitosten ja sidosryhmien kanssa vuonna 2025. Tiekartan tavoitetilana on *Ilmastokestävä Uusimaa 2030*, jonka mukaisesti maakunta tunnistaa, ennakoii ja hallitsee ilmastomuutoksen vaikutuksia, hyödyntää sen tuomia mahdollisuuksia sekä turvaa asukkaiden hyvinvoinnin ja elinympäristön elinvoimaisuuden myös tulevaisuuden muuttuvissa oloissa.

Tiekartan perustana on vuoden 2025 alussa valmistunut Uudenmaan ilmastoriski- ja haavoittuvuustarkastelu. Tiekartassa on tunnistettu kehityskohteet ja tarvittavat toimet alueen merkittävimmiksi tunnistettuihin ilmastoriskeihin sopeutumiseksi tai varautumiseksi. Tiekartassa esitetään kolme päämäärää, jotka ohjaavat maakunnallista sopeutumistyötä: alueellisen yhteistyön tukeminen ja alueellisten ratkaisujen tunnistaminen, sopeutumisen oikeudenmukaisuuden vahvistaminen ja monihyötyisten ratkaisumallien edistäminen sekä tiedolla ohjaaminen ja huoltovarmuusnäkökulmien huomioiminen.

Päämäärät konkretisoituvat neljän teeman alle toimintalinjauksiksi ja toimenpiteiksi, joiden tavoitteena on vähentää ilmastoriskien negatiivisia vaikutuksia Uudellamaalla ja vahvistaa alueen kykyä reagoida ja palautua sään ääri-ilmiöistä ja muista häiriötiloista. Tiekartassa keskitytään erityisesti niihin riskeihin ja vaikutuksiin, joihin voidaan maakunnallisella ja paikallisella tasolla vaikuttaa.

Tiekartan teemoina ovat

- liikenne, logistiikka ja elinkeinot;
- luonto, luonnonvaratalous (maa- ja metsätalous) ja kulttuuriympäristöt;
- rakennettu ympäristö ja infrastruktuuri (energia ja vesihuolto), sekä
- väestö ja terveys.

Näiden alle on koottu 17 toimintalinjausta, joihin on määritelty konkreettisia sopeutumistoimia sekä toimeenpanon edellytyksiä. Tiekartassa on hahmoteltu alustava jalkautussuunnitelma.

Sopeutumissuunnitelma luonnos oli lausunnoilla 30.10.–27.11.2025 ja siihen saatiin 17 lausuntoa alueen kunnilta ja sidosryhmiltä. Tiekartta on viimeistelty lausuntopalautteen pohjalta.

Tiekartan jalkautustyö käynnistyy alkuvuodesta 2026 VILKKU-hankkeen tuella. Tavoitteena on järjestää laajat alueellisia, teemakohtaisia sidosryhmäkeskusteluja toimintalinjausten ja toimien tarkentamiseksi sekä vastuutahojen sitouttamiseksi. Kuntien toimintaa sopeutumistyössä tullaan tukemaan erityisesti pienissä ja keskisuurissa kunnissa.

Maakunnallinen sopeutumisen tiekartta on tarpeen, koska ilmastonmuutos etenee ennakoitua nopeammin, sen vaikutukset ylittävät kuntarajat ja edellyttävät koordinoituja toimia. Se vahvistaa alueen kykyä ennakoida riskejä ja vähentää kustannuksia, joita äkilliset sääilmiöt aiheuttavat infrastruktuurille, elinkeinoille ja ihmisten hyvinvoinnille. Se vahvistaa osaltaan myös huoltovarmuutta ja ympäristöturvallisuutta maakunnassa. Lisäksi se tukee kuntia, joilla ei ole riittäviä resursseja yksin toteuttaa sopeutumistoimia, ja varmistaa työn kytkeytymisen kansallisiin linjauksiin (KISS2030-sopeutumissuunnitelma) sekä EU:n sopeutumismissioon. Tiekartta tullaan kytkemään yhteen tulevan päivityksen yhteydessä Ympäristöviisas Uusimaa -painopisteelle laadittavan tiekartan kanssa.

Asian tausta

Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen ovat aluekehityslain (756/2021) mukaisia maakuntien liittojen tehtäviä. Tiekartta pohjautuu kansalliseen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaan KISS2030, joka linjaa sopeutumisen keskeiset tavoitteet vuoteen 2030.

Uusimaa on liittynyt Euroopan unionin ilmastonmuutokseen sopeutumisen missioon, jonka pyrkimyksenä on lisätä ymmärrystä ilmastolähtöisistä riskeistä ja tukea niiden hallintaa. Uudellamaalla, kuten muillakin mission allekirjoittaneilla visiona on olla ilmastokestäviä vuoteen 2030 mennessä. Uudenmaan liitto kirjasi tavoitteen laatia alueellinen sopeutumissuunnitelma Uusimaa-ohjelmaan 2022–2025. Se on toteutettu Uudenmaan liiton EAKR-rahoitteisella Visiona ilmastokestävä Uusimaa VILKKU-hankkeella. Hankepartnerina toimii Helsingin yliopisto, jonka tavoitteena hankkeessa on tukea vahvistaa alueen yritysten sopeutumiskykyä.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää hyväksyä Ilmastokestävä Uusimaa 2030 - tiekartan.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntija Salla Siivonen